

RITSART GOBYN (°1985)

Ritsart Gobyn verkent op een heel subtiele en minutieuze manier de grenzen van ons kijkgedrag. De sporen van een creatieproces misleiden onze ogen veel verder dan louter het tweedimensionale beeldvlak.

Het werk van Ritsart Gobyn kan gelinkt worden aan de klassieke westerse kunstgeschiedenis zoals het overgeleverde verhaal tussen twee wedijverende Griekse schilders, opgetekend door de Romeinse historicus Plinius de Oudere. Zeuxis, uitgedaagd door een van zijn schildersrivalen, toont trots enkele geschilderde druiventrossen. Zo levensecht geschilderd dat zelfs vogels erin proberen te prikken. Wanneer Parrhasius vervolgens zijn collega Zeuxis vraagt om een kijk achter het gordijn te nemen, blijkt zelfs het gordijn een geschilderde illusie. Uit het verhaal komt duidelijk naar voor dat er reeds bij de Romeinen enorm veel bewondering was voor een extreem realisme. Ook het werk van de zeventiende-eeuwse schilder Cornelis Gijbrechts (ca. 1630 - ca. 1675) sluit aan bij het ultieme doel dat eeuwenlang de westerse kunst bepaalde: kunst als weerspiegeling van de waarneembare werkelijkheid.

Untitled (C.D. Friedrich IV), 2022, oil, acrylic and spraypaint on canvas, wooden frame, 162 x 117 cm

Untitled (Van Ruisdael II), 2021, oil, acrylic and spraypaint on canvas, wooden frame, 43 x 32,5 cm

Accidenteel ontstane vlekken, verfspatten en (voet)sporen op een stuk ongeprepareerd linnen op de grond, vormen de basis voor het werk van Ritsart Gobyn. Het toeval wordt toegelaten, pas daarna start het zoeken naar een doelgerichte compositie. Het gevoel van onafgewerkt blijft evenwel een belangrijk ingrediënt. Stukjes tape, kleurrijke willekeurig gescheurde en geknipte papiersnippers of post-its verschijnen op het doek. Herkenbare, pure gebruiksobjecten met als doel om achteraf te verwijderen, maar door de monochrome

snippers sluipt er eveneens abstractie binnen. De tijdelijkheid en het onafgewerkte confronteert de toeschouwer met het werkproces van een schilder. Bij een aandachtige waarneming slaat echter de vertwijfeling toe. Ritsart Gobyen verkent op een heel subtiele manier de grenzen van ons kijkgedrag. De plooien in het doek, de papiersnippers en de tape blijken geschilderde trompe l'oeils te zijn. Hier en daar duikt er eveneens een detail van een bestaand (landschap)schilderij op. Fragmenten van Vermeer, Van Ruisdael, Monet of Richter gaan in dialoog met de snippers en de tape. Alle aanwezige elementen op het doek zijn evenwel met dezelfde opperste concentratie minutieus geschilderd. Het hoge -het schilderen- en het lage -de gebruiksoBJECTEN-, het proces en het product worden verenigd.

Voor Gobyen is Cornelis Gijsbrechts, de Antwerpse meester van de trompe l'oeil, zijn grootste inspirator. Het Museum voor Schone Kunsten Gent heeft een aantal werken van de zeventiende-eeuwse kunstenaar in de collectie waaronder een *Quodlibet* werk. Vertaald als "wat je maar wil", verschijnt achter een opzijgeschoven gordijn een verzameling brieven en andere objecten bevestigd op een muur en achter rode linten geschoven.¹ Het gordijnmotief is een klassiek kunsthistorisch gegeven en doet onmiddellijk denken aan het verhaal over de Griekse schilders. Het duikt op in werken van onder andere Johannes Vermeer (1632-1675), Adriaan van der Spelt (1630-1673) of Frans van Mieris de Oudere (1635-1681). Het beeld wordt door het gordijn deels aan het zicht onttrokken als een spel van verhullen en onthullen. De kloof tussen beeld en werkelijkheid verdwijnt schijnbaar en het gordijn lijkt tot in de ruimte van de toeschouwer te komen. *De achterkant van een ingelijst schilderij* van Cornelis Gijsbrechts beschouwt Gobyen als een nieuwe versie van het gordijn.² Hoewel de titel anders doet vermoeden is het werk wel degelijk de voorkant van het schilderij, weliswaar in trompe l'oeil geschilderd. Compleet met een houten frame en spijkers, zelfs met een *cartellino*: een klein stukje papier met een fictief inventarisnummer, zesendertig, voorzien van een lakzegel. Mimesis, de nabootsing van de werkelijkheid, ten top gedreven. Het schilderij verschijnt als wat het is, een object, maar het afgebeelde is een illusie van wat het niet is. De illusie die schilderkunst creëert.

Recent ging Ritsart Gobyen nog een stapje verder dan het louter tweedimensionale vlak. Voor zijn tentoonstelling *Memories of things to be done* in de Kunsthal in Gent creëerde hij een ruimte in een ruimte met beschilderde waterproof gipsplaten, een tentoonstellingsruimte als was ze nog in aanbouw.³ Enkel de aandachtige toeschouwer zag dat de gipsplaten in trompe l'oeil beschilderd waren. In het paviljoen waren zijn werken gepresenteerd. Toch infiltreerde hier opnieuw het tijdelijke, het proces voorafgaand aan de presentatie van een tentoonstelling. Een werk tegen de muur doet vermoeden dat het nog moet opgehangen worden. Op de muur stukjes tape als tekens waar het werk moet gepositioneerd worden en opgestopte gaatjes wat verder, als sporen van een vorige tentoonstelling waar de overschildering vergeten is. Niets is wat het lijkt. De geësceneerde kunstruimte in aanbouw

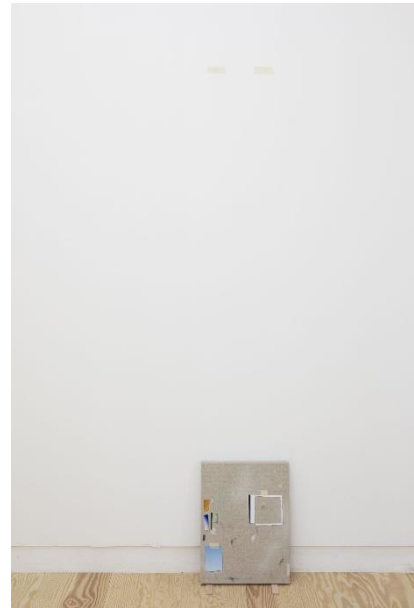
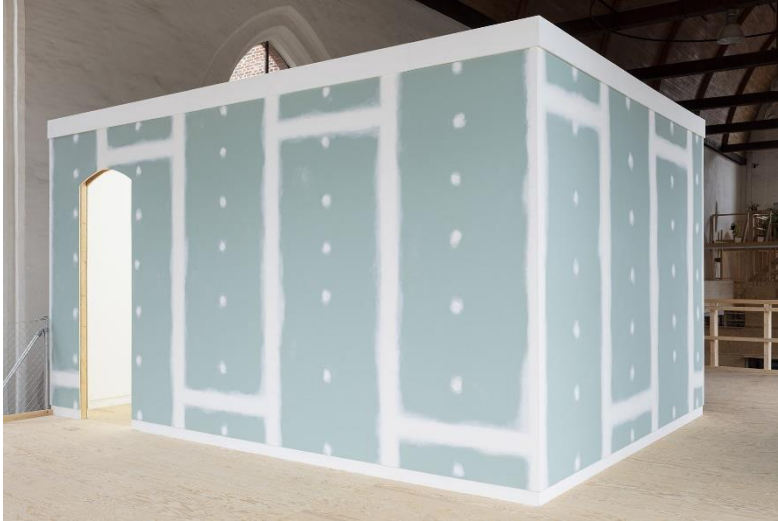
---

¹ <https://www.mskgent.be/collectie/1911-hj>

² Cornelis Gijsbrechts, *De achterkant van een ingelijst schilderij*, ca. 1670, olie op doek, 66,4 x 87 cm, Kopenhagen, SMK, National Gallery of Denmark. <https://www.smk.dk/en/article/back-to-front/>

³ *Memories of things to be done*, Kunsthal Gent, 25/09 – 29/11/2020

was tot in detail een illusie. De eeuwenoude beeldstrategie is door de kunstenaar in de eenentwintigste eeuw gebracht.

Memories of things to be done, bron: <https://ritsartgobyn.be/exhibitions/>

De mise-en-scene wordt steeds een belangrijker gegeven. Werken worden gepresenteerd tegen of op schragen, rollen tape en verfpotten lijken achteloos achtergelaten. Het bedriegen van onze ogen gaat weer een stap verder: de schragen, tape en verfpotten zijn fake, minutieus beschilderde in brons gegoten objecten. Het tijdsverloop van het kijken: van zien, twijfel tot het echte zien, vergt een vertraging van de blik. De trompe l'oeil, het trage maakproces, wordt door de kunstenaar ingezet als middel, maar het ambachtelijk medium biedt ook een tegengewicht aan onze steeds sneller evoluerende maatschappij. We consumeren beelden aan een gigantische snelheid. Fake news confronteert ons met het feit dat niet alle beelden en informatie te vertrouwen zijn. Fake news wil niet ontmaskerd worden, de trompe l'oeil wel. Het is volgens Gobyn *“de enige leugen waar mensen blij mee zijn”*.

Danielle Wuyts

WEBSITE

<https://ritsartgobyn.be/>

PUBLICATIES

Gobyn, R., Van Imschoot, T., *Acts of Painting*, Grafische Cel, LUCA School of Arts, 2022

Ritsart Gobyn, *In Between*, Posture Editions N°39, Gent, 2020

BRONNEN

Lezing 16/12/2022, AcademieBruggeDKO, Cultuurzaal Daverlo

<https://www.mskgent.be/collectie/1911-hj>

<https://www.smk.dk/en/article/back-to-front/>

<https://ritsartgobyn.be/>